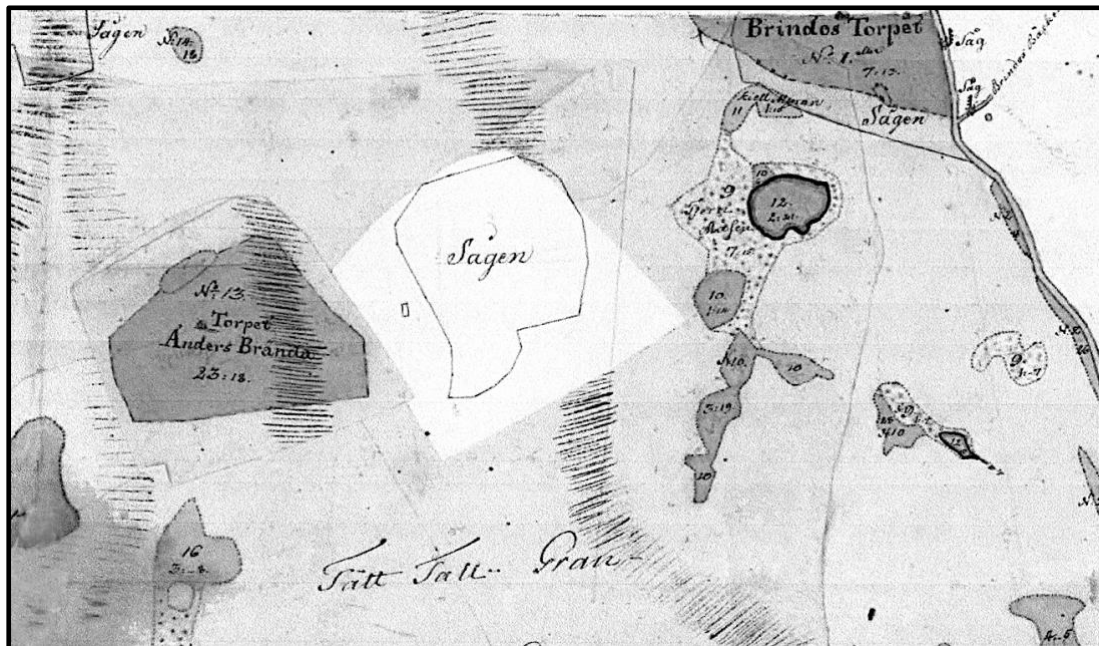

Historik Nedre Sågtorpet på Äppelbo Finnmark

Utsnitt från Lantmäteriets karta 20-ÄPP-8 år 1786.

Brindos Torpet / Nedre Sågtorpet i övre högra hörnet.

Området benämnt Sagen blev Övre Sågtorpet.

Måns Gustafsson hade varit torpare och anställd av Uddeholms Bruk i Värmland och flyttade därifrån 1738 till Elgsjöhöjden i Fredriksberg. Enligt Dalarnas dombok, Nås Tingslag 1763 så uppstod en tvist kring röjslen och uppodlingar som han ville ha ersättning för. Enligt dombok 1764 tillerkändes Måns Gustafsson ersättning om 337:23 D:r i en uppgörelse med Polhammar.

Måns hade arbetat som byggmästare åt Fredriksbergs och Annefors Bruk och 1758 flyttade han med familjen till Äppelbo.

Han tog upp Nedre Sågtorpet på en myrås inte långt från Svartälven, och bosatte sig där med familjen. Enligt Lantmäteriets karta 20-ÄPP-8 år 1786 så hette platsen Brindos Torpet. På samma karta kan man se att han byggt två sågar, en i Svartälven och den andra i Brindosbäcken. Därav kommer troligen namnet Sågtorpet.

Med hänvisning till privata berättelser så sågade Måns Gustafsson bräder för att bidra till byggandet av Säfsnäs kyrka som började byggas 1758 och invigdes 1762. I kyrkan finns en minnestavla över Lars Polhammar och hans hustru.

På kartan från 1786 kan man också notera att väster om Sågtjärnen låg Torpet Andersbrända, som vi ännu inte har lyckats lokalisera i kyrkoböckerna eller identifiera på äldre kartor. Vid denna tidpunkt så övergick en stor skogstrakt till Falu Bergslag. Både Nedre och Övre Sågtorpet och delar av Brindoset, ingick i denna skogstrakt som i söder gränsade mot Filipstads Bergslags skogstrakt.

Soldat Petter/Peter Månsson Öhrling f 1753 (son till Måns Gustafsson 1709) hade vid häradsrätten 20 jan.1785 tillerkänts 20 snesland i Ryfallet/Rifallet ”att uppodla och fruktbarandegöra” till ett eget hemman. Därmed undantogs detta område från Falu Bergslags skogstrakt.

Bosatta på finnhemmanet Nedre Sågtorpet

Måns Gustafsson f 1709 i Lilla Ulle, Råda, d 1774.

Gift 1733 med Marit Jonsdotter f 1713 i Ulfvedshagen i Råda, d 1785.

De fick 9 barn, alla födda i Säfsnäs.

Barn: Gustaf	f 1734		
Brita	f 1736		
Lena	f 1738	till Fagersta	1755.
Stina	f 1740	d	1744
Lars	f 1743		
Jonas	f 1746	d	1773-02-07
Stina	f 1748		
Johan Wilhelm	f 1750	Soldat Öhrling	
Peter	f 1753	Soldat Öhrling	

Soldat Johan Wilhelm Månsson Öhrling blev antagen 1772 vid Dalregementet Västerdala Kompani, Rote Storby, Äppelbo. Torp nr. DR-05-0064. Han dog 1773.

Brodern , soldat Peter Månsson Öhrling blev antagen 1774 vid samma regemente.

Gustaf Månsson f 1734 i Säfsnäs, d 1797 (son till Måns Gustafsson 1709).

Gift 1761 med Brita Ersdotter f 1736 i Örskogen, d 1812.

De fick 6 barn.

Efter giftermålet 1761 bosatte sig familjen på Övre Sågtorpet.

Nybyggare vid Övre Sågtorpet, Såg Lars Månsson f 1743 i Annefors, Säfsnäs (son till Måns Gustafsson 1709). Lars blev både blind och döv på ålderns höst.

Gift 1770 med Karin Ersdotter f 1746 i Born, d 1810 i Grossheden.

Barn: Anna			
Lars	f 1774	Brindoset	gift 1797, d 1817.
Stina	f 1776	”	gift till Hästkullen.
Maria	f 1779	”	till Nås 1793.
Jan “Såg Jan”	f 1781	”	gift 1808.
Cajsa	f 1785	”	gift 1812 till Born.
Erik	f 1792	”	drunknade i Dalälven i Järna december 1808.

Bosatta i Övre Sågtorpet omkring 1800 och 1806 till Born i Äppelbo.

Nybyggare, Såg Jan Larsson f 1781 i Nedre Sågtorpet (son till Lars Månsson 1743).

d 1856 i Flatsjöfallet, Nås. Gift 1808 med Maria Lisa Bratt f 1786 i Liljendahl, d 1874.

Såg Jan hade redan omkring 1800 flyttat med föräldrarna upp till Övre Sågtorpet.

Lantmäteriets karta 20-ÄPP-75 år 1858 visar båda Sågtorpen men vid denna tidpunkt var Nedre Sågtorpet övergivet men troligen användes odlings- och betesmarkerna.

Hämtat ur C.A. Gottlund sid. 309, berättelse av hans besök vid Övre Sågtorpen ca.1817.

Vid transporten hit från Vålåsen så gick hästen ner sig i ett kärr och en ny måste anskaffas:

”Här fanns ingen häst att fås, utan framleddes en stor och fet oxe, och kofferten fastbands på något sätt i sadeln på dess rygg. Troligen hade det arma djuret aldrig förut haft en så beskaffad börda att bära, ty ursinnigt och bångstyrt, gjorde den förfärliga hopp och skutt, samt slutligen kastade den sig i kull när den ej på annat sätt kunde blifva af med lasten; hvarvid kofferten var på vägen att gå i kras. Vi nödgades derföre bära alla mina saker till en gammal lada, dit vi hade 1/2 fjerndels väg, hvarvid jag var på vägen att digna (ovan som jag var vid ett så beskaffadt förfarande).